

Niamuno Sargas

broliams Lietuvininkams žines parnežas.

Niamuno Sargas, Ragaineje kas pėtnyčią išdūdamas, kaštūja prie arčiausiojo puisto ar per gromatnežį apstelūtas ant bertainio meto 35 peningius, su prinežimu į namus 50 peningiu. Ir pati laikražcio spaustuvė priima apsistatėjimus.

Apsakymai į Niamuno Sarga įstatomieje kaštūja po 10 peningin už kožną smulkesis ražtais išspausta eilė ir yra žio laikražcio spaustuvėje priimami. — Gromatas dėl laikražcio ražomas priima rėdytojas Ragaineje (Ragnit).

Nr. 9.

Ragaineje pėtnyčioje 21. novembris

1884.

Likiejie uždawimai wokiskosios kulturos prie Niamuno.

(Pradžia 8. numerijoje.)

Ans žemyn žiurejimas, tai lyg nū augsto kalno, visai nera teisus, o ir nei jokio grunto netur. Ale, jei ir toki gruntu turėtu, tai tik toks žemyn žiurejimas su tokia mislini tikram krikšcionioniui (o tiksras krikšcionis tiltai yra pasizemias!) ir šeip ne labai patinka. Atpencz jis žiur ant to, lyg labai pavojingo daigto, kurs nū Diewo, visq pasididžiavimą neapkenčiančiojo, lengwei sawo korwone rasti galetu. Krikšcionis atsimena, kaip žetonas, ir musu išganhytoj, jei butu galima buvus, klaudinti norėdamas, jis ant augsto kalno nuwedē, idant nū tokio, pats augžciausias budamas, ant visu žemēs karalyseziu žemyn žiuretū. Tai kas tilkas, t. e. pasizemias krikšcionis yra, ir tarp Wokiečių, ta s saugojas tokio žemyn žiurejimo, kur, per žetono kytrytę, ir jam galva lengwei sulties galetu. Tai tikslios kulturos pasekėjams ir numylėtojams (o mes tik tais tokiem rāzome, kuriems tikroji wokiskoji kultura dar su krikšcionyste neatmegztinai surista yra) toks sawimi paciu pažmęgtas žemyn žiurejimas ant kitu, ar nū augstu kalnu, ar tiltai nū Niamuno d a m u (pylimu, žancu), tam patim česę vis užiant, kankaliūjant, trimytūjant ir hauktiant, nėku budu negal pažiodyti, buk augžciausiuju uždawimu wokiskosios kulturos prie Niamuno česas. Ar rasi kitims, tai nežinau.

Ale toks stowėjimas, užimas, kankaliūmas, trimytawimas ir hauktumas, Dievui dėkui, ir visai be reikalo yra. Ta tikroji wokiskoji kultura — (jos sawalninkliūsius išdykelius ižimant, ale ji tik negal už tokius atsilepti!) — i, juk be jokio netifro pasididžiavimo tokias dowanas, tokią wietą, tokį apskritumą, tokią vertybę, o ir, su mušu cecoriaus bei mušu waisko stiprumu, tokią twirtybę nū mušu sutvertojo, pono Dievo, malones, yra gawusi bei apturėjusi, kad visai per viršū yra, tai ar

kitiems, ar saw patiemis, wis iž wieno ir iž naujo pasididžiavanciels žodžeis, arba išdykaujančiomis dainelemis, papasaftoti arba padainuti! Ale šeip, klausitktai, ar rasi anie lietuviškieje karžgei, kurie tiltai lietuviškai kalbėdavo, o ir „waqtą prie Reino“ tiltai lietuviškai, ano pono moštojo Gedinacchio taip gražei išversta, giedodavo, bet tiltai wernoje žirdyje jošios misli tykai pajusdavo, — ar jie, žukai, rasi tv dei mentiuas slėptei, menkiu s wernai už karalių bei tewiškė kovojo! Pathys nusidawimai, ju stiprybės bei wernybes darbus augštai girdami, ažkiausei ūko kad, nē

Tai to dėl ne tiltai iž wirhaus, bet, jei iž wirhaus, ir tikrai garbei ir tikram pajutimui mus tikrosios wokiskosios giminės labai priežais einges daigtas yra, wis tiltai lyg ant pylimu (žancu) stoweti ir sawo ižminti bei sawo, už visas kitas geresne ēsanczios, kulturos vertybę iž visq swetą ižtrimytuti, buk mes eiq tokia keliaujanciu kūpcelninku draugystę, kuri taip pat nū turgaus iki turgaus besiwaliodama, sawo taworu vertybę visiemis pro žalį einantiems į auss trimytuti liub — o tokio trimytawimo ir — reikalauja. Tikoji wokiskoji giminė, Dievui dėkui, tokią vertybę tur sawyje, kad ji tokio budo nereikalauja, o tai p augštai stow, kad tiks budas jei ir visai nepritinka, bet jei tiltai ižkaldyti gal. Tokie trimytawinkai, taigi, tikrai jei wokietystei labai durnai žlužyja; nesa ko tikroji wokietyste werta yra, tai swetas ir be trimytu tik žino; o trimytawinkai, turgaus krominiuku budq sedam, jei tiltai gedq padaro.

Ale, nū antroios pusės, ir užimas su wariu — arba gelėžimi — taip jau visai per viršū yra. Swetas, taip jau ūkiai, žino, tokį pasihebtu, su Dievo pagalba, stiprybę mušu cecoriaus bei mušu waisku apturėjusi, o kad, su Diemo padėjimu, Wokietija ir ateiseneziamė česė gatava ir galinga gana yra, sawo apstriumą pries visus priehininkus apgitti. Tai, ant sawo rokundo, wis iž wieno ant žancu stoweti, ir sawo stiprybę ir mace, sawo

drąsa ir drutybe, wis iž wieno hauktant arba daimūjant, arba šeip užiant pasigirti, tai visai nereikalingas, o prieg tam Dievui bei žmonėms labai nepatinkas daigtas, kurie ant galio ir galėtu Diewo korawotasapti. Darykime kožnas linksmai sawo pareigq, kur Diewas ir kur karalius ypa pastates yra. Nueikime, pagal karaliaus meilhjimą, ar i žarišką mošlą, ar (Diewe, mus ilgai nū to apsaugok!) reikalaujant, ir i pažiūs lūrus, pagal karaliaus valę, ale be jokio neapkentimo arba panekinimo kitos giminės žmonių, kurie tik, ir žarišė, ir kad su jeis kovoti reikia, tik ir tada musu broleis pasiliela. Ale nu tildykime, kiek galima, užianti warj — arba geleži — kur jo nera reikala. Jei wis iž wieno uždami ant „žancu“ stoweti norėtumbime, tai tikrosios kulturos tikriaušius ir augžciausius uždawimus, kurie pakajuje atliekami yra, sawalninkliūkai ižgažtumbime ir wokiskosios giminės augžciausijų gyrių numazintumbime arba ižnaikintumbime.

Grykonu zemėje senowęs česę dwi giminëi buvo vyriausi: spartiskoji ir ateniskoji. Spartos žmones wis iž wieno ant sawo „žancu“ stowēdami ir augštėsne (ne priwersta arba gwołtu įgytq, bet) tikrą ir, su Dievo apšvietimu, walnai ir su ižminezia išspileczianežių kulturą nētindami, ant žemės tiltai sawo „žancu“ bei sawo ginklu gyrių paliko, taip ir Turklai, ir Totorei, ir Indijonai. Atenu žmonės, ir karai ir pakajaus mošlą, ale visq sawo česę, o ne priverstinai, bet pagal Dievo dūtases dowanas, walnai ir su visu ižminčia, ne tiltai su paminejimu nesuprastu žodžiu, pathys saw ir kitims parupindami — anie sawo tikraje, ne pastui darytaję, ne tiltai taip vadinauqj, ne iž wienu tuščiu žodžiu susideciančiąje kulturą į tokią augštibę ižkelę, kad jie, norint ir žariškū darbu didybe, daugybe bei drąsa ir už Spartos žmones dar didesni buvo, tik ir tikroje sawo paciu padarytoje kulturoje iki žios dienos už visas kitas giminės augštėsne wietą žima. Spartos žmones, wis iž wieno ant sawo „žancu“ stowēdami uždawo; Atenu

žmonės, kaičiai moksta tikros kulturos gimine, tikta, kad reikala buvo, ir tada neuždavo, bet tuoju mūšdavo, atskidavo savo pareiga ir gana. Toks ir sentėviškiosios Prūsijos ir paties mūsų cecoriųs tikrasis ir teisūsis budas ir buvo ir yra. O to dėl šalin su tužcziu užimtu ir trimtytawimu, kur kas nor ir su mūsų cecoriūni ir sentėveis, ir mokytomis giminėmis visu egesu susilyginti galėti!

(Dar ne wiskas.)

Išmislita

pagal nabažtininko Kanto, pagirtojo išminingojo vyro karaliaucionies, pagirtas išnigas apie čystąje išmintį ir čystostios išminties bei tikrojo mislyjimo tikrujus želanus:

Vietuviškoji kalba nū kulturos atskirta yr; to dėl mes ją nū kulturos turime atskirditi. Vietuviškoji kalba numirusi yr; to dėl ir mes ją turime numarinti.

„Nū kulturos atskirta.

Mokits žmogau, tu nēkini*)

Mūs' prigimtaję kalbą;

Tu nēkini, tu naikini:

Kas jei atneš pagalbą?!

„Nū kulturos reik atskirt:

Mes ēsam tie macniejie;

Tik mūsų kalbą reik pagirt:

Mes ēsam tie šlowniejie.

„Nei Šzilerj, nei Krupą tikt

Nei wiens jus nepažiūst;

Nei aš jums negaliu patikti:

Tai matoma, jus klystat.“

Sakyt, sakyt, mokits žmogau,

Kurs praneši kulturą:

Kur Šzilers — aš to nežinau —

Mokina jušu burą?

Sakyt, sakyt, mokits žmogau,

Kurs iškeli kultura:

Kur Krupas — aš to nežinau —

Mokina jušu burą?

Sakyt, sakyt, aš taw sakau:

Kur tu radai kulturą

Pas mus menkešne — eik, minau!

Ne kaičiai pas jušu burą?

Lietuviška mūs' biblija**)

Kuriq ūrdis išmano,

Tawo „kulturos“ atmesta,

Tik mūsų dūd, kas išganu.

Ko žina kalba kulturą tur,

Kuriq garbin Jezu poną,

Ir suprasta tik bile kur

Syk judino pagoną***)

Ko žina kalba kulturą tur,

Kuriq wiens tėtas žino

Ir joj waikus tik bile kur

Pas'melsti pamokino.

Tik jei tu nori dar toliaus

Pazinti mūs' kulturą,

Tai atsimiški mūs' žmogaus,

Taw rodžiuojo noturą.

Tai atsimišk Kopernikaus,

Kepurniko labiausei,

Vėdnosios Lietuvos sunaus,

Kurs tardė kū tikrausie:

Kad sweto tikras supratimis

Tamšybėje gulėjo,

Kas ją apžiwesti apsiūms?

Ar Wokietis paspejo?

Lietuvininkas buvo, kurs takus

Žwaigždžiu ir jas mokino,

Ir pažinties naujas laikus

I gyvastį vadino.

Tas prots, kurs, Diewui dėkui, syk

Kopernikuj mūs' buvo,

Tas, Diewe dūk — tu numan yk,

Ir mūsyje nežuwo.

Naikint gali, ne nēkinti,

Mums dūtq dovanėlę:

Kepurniūks mūs', tu supranti,

Nutraukis taw kepurelę:

Kas mus atmes? Ne cecorius,

Kurs kalbą mūs' pagyrę,

Ją pats mokyties nor pas mus:

Jis natmetė, natskyrę.

Kas mus atmes? Ne Diews tai bus,

Kurs ūrdis mūs' ištyrę,

O myl ir mus kaičiai kudikius:

Jis natmetė, natskyrę.

Kas mus atmes? Ne Diews, bet tu

Ir swetisla didyti:

Didytei syk bus sunku

Zeit i karalyste.

Kas mus atmes? Tik swets ir tu!

Tik priežastis tur buti.

Kartunt Diews sudys su rėdu,

Kas gyms tur but, kas žuti.

Wytautas, Lietuvos Didysis Keuningaikštis.

(Priemazga.)

Sekanciūse metuose mire Didžioji Kunigaištene Julijonė, Jagėlos motina. Jos antraisiai sunus Swidrigaila užemė Vytenis; Wytautas jis iš ten išwiijo. Kur buvo dingti? Jagėla noredamas išfiliūstti nū Keistucio priežiuros, paslepaitas dėrejimas su Kryžokais pirmiausiai parodē kelią, kaičiai reikia naikinti prigimtaję ūalis — ir Swidrigaila bėgo tenai, tai yra — pas Wokiečius ir tū su ju pagalba išpleše Žemaičių dalį. Žemaičiai atterfydamai išdegino parubežinę ju pilį. Tumi tarpu Wytautas jau susinešę su Rymu: popėjus ožiuntę sawo pasiuntinį i Wilnius; Wytautas puikei jis priemė ir parodē, kad Wokiečei užpuldinėjo Lietuvą ne dėl jos primertimo i krikšcionystę, bet tik dėl išplėšimo. Kryžokai sudrausti mažumą nutilo, rodė palinkimą ant dėrejimo, nes susitaikę permaintyti verginius, norėdami suramdyti Wytauto atsargumą; bet sekanciame mete (1394) lyg dėl pagalbos Swidrigailai jie wēl atėjo pas Wilnių su dideliu buriu kareiviu. Czionai buvo susaukti kareiwei iš Prancuzijos, Anglijos, Plandrijos. Apgulė mėstę ir state wią sawo galybę, kad tik įveikti pilis, bet wiſlab buvo nuprosna, nes pilys iš vidaus buvo narsei ginamos, o Wytautas iš užpakalio tolydžio jūs kibino. Po keturiu nedeliu apgulimo Kryžokai apturėjė didelę propultį ir wiſlo stokodami Wytauto prae, kad pawelytu jiems walnai sugrižti i tėviškę; pawelytijas dūtas, bet sytin buvo paliepta Že-

maicziams slaptomis užpulti ant ju, kad persitels per Strawos upę. Kryžokai tapė labai sumuštii, wos paspejo su geda išbėgti. Apguldami Vilnių jie patyre neižpaškomą mokslumą Wytauto kaičiai karvedžio (karvo wadowe): cionai jis pasirodė ne tik narsiu funigaičiu, bet ir ižmanančiu strategiku (ižmananciu nepriekeliu užpulti ir nū jo ginties) ir drafiu wadowu.

Po tam kareiwei per pušantro meto sedėjo saw tyla, kol wēl nesužiūdrutino. —

Rigoje tapė ižrinktas arcivyskupiu (wyskupiu) Wytauto brošnas, Aleksandras, Patirgo sunus. Abi draugysti — Kryžoku ir Kardininku — iš tos priežasties susibarē tarp sawes ir abu prae pas Wytautą pažalpos; Wytautas naudojo iš to atsitikimo, kad galetu išliksti i ju reikalus — daug žadėjo, bet nėko nedare. Tu tarpu jis paėmė Wiznos pilį, kuri tu kart buvo Kryžokams užstatais atidūta; tada fitie wēl bandė Swidrigailą helpti ir jau paėmė Vytenis, Oršą ir kitus mēstus, bet Wytautas atejės wēl atėmė tas pilis. Mete 1397 Kryžokai surengė keliis naujas užpūlimus, bet nėko nelaimėjo. Matydami Wytauto augancią galybę jie mēgino iš patrauktii i sawo pušę kitu budu, tai yra vaudžiati jo fasdieninę misiją: idant padares su jeis drutę derėjimą, su wisu nū Lenku atsiskirtu, ir permanę jo paslepątę mērį gal buti jau tada paſiule karišką karuną. Ar buvo taip ar kitaip — nežinome, bet Wytautas iš tiko padare su Kryžokais sandorą, kuri pagal Wytauto padėjimą ir tada galėjo buti dėl įdingą. Tas sutarimas tapė padarytas 19. d. spaliu m. (octoberis m.) 1398 m. ant Salinės salos prie ūbego Newėžos i Niemunę. Wytautas patvirtino Jagėlos prijadejimą, pagal kuri dalis jo Žemaičių buvo atidūta Kryžokams. Rusidžiųge Wokiečei ir bajorai ju pakurstyti tūjau ižsaukė Wytautą karaliumi Lietuvas ir ir Gudijos. Bet his ižsaukimas buvo tikai Kryžoku vyslumi, norinejui Wytautui prisigerinti. Jis suprato, kad aplinkybes dar nepawelyjo naudoti iš fito atsitikimo ir atsiskirti nū Lenku, ir kad susirūsimas su Wokiečeis nera lukeštingas. Dar skritei kunigaičių keržino, Lenkai wartoj wią įkvepimą, Lietuvas atsiskrimą flieudinti. Wytautas gal buti geidė tureti Kryžokus sawo pagalbininkais dėl sawo busenciju fanstatu. Žemaičiai ir girdeti nenorėjo apie pasidavimą Kryžokams. Nuprošnai didyis mistras pats atvažiavo jūs numaldyti: wos patsai Wytautas perkabėjo jūs ant paſluſnyties. Bet Wytautas greitai turejo gailėties sawo derėjimo su Wokiečeis, nes jie wis nepaliowę Lietuvą užpuldinėti.

(Dar ne wiskas.)

Musu kaimynu ūrdingyste.

(Priemazga.)

Antrasis, nužidavimas' yra ūrupsulinigas smutko žaiflas meilės. Ēwē, mergaitė augštai uždėto pobudžio (karakterio), neatboja nei jokiu kliudykliai ir nesibijo nei jokio weikalo, norėdama pastoti pati numylėtojo Mikėlio. Ir Mikėlis ją myl, ale jis budamas warginas nor wisu pirmą sawo, laimę bandyti, tai yra valnu paſiurinciu užkininku pastoti. Jis sawę laiko už labai protinę, ale neatleistiain geizdamas sawo laimes surazgoja ir sumaz-

*) Atsiliepimas pagal Diewo žodi d-ro G. J. S. iš B.

**) Biblia, krentas raštas.

***) Ir nors wiens iš mūsų „naujausiuu pagonu.“

gioja višus pasilaikymus taip, kad žoka-
niškas suvienijimas su Ewe negalimas
pastojo. Tik vieną prieprawą dar mato
stiprioji, meilės, o prieg tam ir neįsitu-

jimo bei neapykantos priplidytoji mergaitė,
galiausiai senai geidautųjį merž atsiekti: ji
prišnibžda Mikeliui piktaję dumą, nužudyti
... ir ji pati nėgina žudytį. Vėl višas
nāprosna. Nės tame mirksnyje, kaip su
Mikeliu ir skaitlingais sveceis ant swod-
bos ir į bažnyčią nor važiuoti, atlakina
sudžios ir jauniškis tampa žudymo apla-
tintas ir suimtas. Drąsa ir valės stiprybė
nei dabar mylinčiąjį moteriškę neprastojo;
ji bando kalinių ižgelbeti, ale mylimasis
vyras iš smertės užsimuša nupuldamas.

(Tolius bus.)

Sze taw smuikas ir bugnelis.

(Pradžia 8. numerje.)

Ant tu žodžiu supūlē dešimtininkai ir
nuvilko nelaimingąjį senį į žaltą kamarą,
kur buvo kalados. — Kaži ne vienas iš
skaitytoju ir žinoti nežino, kas tai buvo
kalados. Dėl to paflauykite: Szaltoje ir
tamšioje kamaroje ant klapios žemės galėjo
ant viens kito du storu rąstu su ižskrosto-
mis skyrimis dėl koju išsišimo. Viemas
galas tu dikiu alkinių buvo sukabintas
geležimis, o antras galas užrakinamas su
spyna. Pakelę tą galą ikišdavo kalininku
kojas, katrie augštynaiki gulebdami ant
klapios žemės valnomis rankomis kaip
išmanydami gynësi nuo rėpliojančiu ten
višokiu wabalui, firmeliui, žiurkiui ir pil-
tarliui, kurios pasidabojø užfirionginti ant
kalinių veidu. Taip tankai užmigus gir-
tam sargui, tie wargbūti negaledami ižsi-
prasyti ižleidimo laukan atlaidavo pri-
gintus reikalus ant kanczios vietos. Tos
kalados bene dar buvo pasilikusios nu-
widuramžio (widutiniu amžiu) tamšybės
ir burtu, kad inkvizycija (perieškojimas
vėros dalykuse) galvijiskai žudė žmones,
ižbauktus kalininkais. Tokie tai žudymo
itaishai kitą šykį riogoso pas valsečiu
wysnuissius ir kitoje sudwietėse. Dabar,
Diemui dėkui, iš wyrniai žubės, pasiepimo
tos baišios kalados višiskai ižnaikintos.

Tokioje tai kaluzėje per višą naktį
buvo iškeltas nabagas Jurgis, o nedori
waikai žukesi ir džiaugęsi iš to, kad tėvas
tur gerą našvynę. Ant rytojaus staržinas
pašaukės Jurgi pasakė:

— „Nu ką, seni, ar gerą turėjai na-
švynę?“

— „Labai gerai našvojau“, atsakė
Jurgis, „bet waikams gyvenimo ne-
pasiliū!“

— „Ar tu dar prieshies!“ sužuko
staržinas ir sudžios. „Storasta, ryfščiu!“

Nelaimingasis Jurgis tūjaus tapę iš-
testas ir nemielashirdingai plaktas rykštė-
mis. Tiko kraujas, o senelis skaudulingai
waičiojo, — o sunus, tie ižgamei žmogystės,
veizdėdamis ant to ne tiktais nesigaieto sawo
tėvo, bet ir iš anio baišios kanczios
džiaugęs.

Po to neteisingojo fudo waikai paware
tėvo nuo gaspadorystės ir višą užmė po
sawo valdžia, o nuvargintasis Jurgis
skundėsi tarpininkui (pasredininkui), kursai
liepė tam pacziam neteisingam valsečiaus
sudui padaryti teisybę, taip lygei, kaip
butu prisakes vilkui apsudyti pravą, filius
tarp awino ir kito vilko. — Wienok val-

čiaus sudas parokawo, kad waikai ložną
metę dūtu tėvui: rugiu keturis, miežiu
vieng ir avizu du puru (puras beweik
du lietuvišku žepeliu), nupenėtą meiteli,
penkis rublius, druskos tris maczius ir
porą furpiu (supagu su medineis padais),
pasetu du puru ropuciu (čeržiu) ir tris
maczius semeniu, taip jau maitintą karvę.

Norintas tas parokawimas daug buvo
neganetinas Jurgio išmitimui, jo paczios
ir mažos duktės; wienok tėvas ir tūm
džiaugęs. Bet nedori waikai, budami gana
turttingi ir turėdami pripiltus arūdus
(miegas) jawu, taip jau pardaminėdami
arklius po žintą rubliu, neispildė fudo
ištarmės ir nefiliowė wišap skriausti ir
warginti tėvą, tai yra: wietoje grynu
jawu dawę jam pasturlakus su pelais,
wietoje nupenėto meitelis primeisdavo mažą
pridwesu iš paršu. Szerdami karvę traukė
pažarg, taip jog pažasari reiško karvutę
kilnoti ir vos gryva iš ganyslą ižmilti.
Sodindami roputes vertė tokias plonas
wagas, kad neužerdavo ropuciu ir nebuvuo
galima anu apkaupti. Apie pinigus, druską
ir turpes ir girdėti nenorejò ir anu wišai
nedawē. Taip jau nedūdavo tėvui malkos
pagalio ižvirti walgyti, turėjo senelis
parsineštis iš girei ant sawo pecziu. Pri-
siartinus metinems žuentemis, tai yra kalė-
doms ir welsykomis, waikai budami wišo
to pilni, neužprahē tėwo prie sawo stalo,
nepakiko jam ragaižio ir mēsos kąsnėlio,
wargbas tankei apsteidavo su sausa dūna,
o ir tos mažai tebivo. Ant galio tie be-
diewei waikai tankei kalbėjo: „Žmoniu
tėvai miršta, o musiškis stiprus kaip ar-
klys. Ar girdi, kad tu padwes, tai mes
parsiadisime smuiką ir bugnelį!“ o „jau-
smingoji“ marti pridėdavo: „Dieve, dūk,
kad až tawę matyčiau ižtinu iš kai apil!“

(Dar ne višas.)

Žyž swetur.

Maskolija. Polityškieje skundikai (de-
nuncijantai) Maskolioje jau vos begal
sawo gynastį ižlaikyti. Taip žioje dienoje
nekrasai studentas Mišlawos akademijos,
wardu Rojewas, kuras daug sawo draugu
buvo iždawes, tapę apninkas marinanezios
ligos, kuri lyg nubaiss apdawimu pasirodė,
kaip iš vienos swetimas žmogus buvo ap-
lankęs. Pulicija storojasi tą wyrą susiež-
koti, ale nūprosnai. Ir kalinii užweizdas
turejo prapulti bijodamas, kad nenužubytu.
Kitsai studentas, taip pat pulicijos žpe-
gas, turejo iš baimes dėl nužudymo Mu-
šlawą prastoti.

Baltiškose provincijoje Maskolei
wel su viša mace pradėjo Wokiecius iš
Maskolius wersti, išakydami, kad nusida-
wimui noksłas maskoliškoje kalboje turis
buti atliekamas (kitskas dar maskoliškoje kal-
boje mokinama). Žyž to Wokiezei labai
pradėjo žaukti, o ir su teisybę; ale ką
sawo žemėje daro, to nemato! Mumis
jau nei vėros pamokslø nebenor prigim-
toje kalboje dūti. Kas taw nemalonu,
nedaryk nei litam!

— Žyž priežasties skyrimu ižpūlimo
Wokietijoje joko wokiskasis Peterburkio
laikraštis, jog Wokietijos skyrimo stauti-
mai swetimoje žemėje nesmagia išpaudą
padare, matant, su tokiu džiaugsmu
Wokieciu neprietelei ložną ju nesutikimą
pathria. Jei iš skyrimu stautumu reikėtu

apie Wokieciu vienybę ir sutikimą nislyti,
tai labai sunfu ir smutna butu. Tose
partijos ir partijelės tik vienėje apsižodzia-
wimė, vienėje apsižaipymė ir išsidar-
kymė gyvenanczios. Socijaldemokratai
pasirodą žrūvinai raudoname ateitinės
abroze, ir Diewas vienas žings, kur tos
partijos nusiblokiuojazios. Tik vieni so-
cijaldemokratai ir ultramontainai (katalikai)
esą su sawo skyrimais palajingi. Wokie-
cziu laikražzei prideba, kad si apšvalga
daug teisybės turinti.

Amerika. Présidentystės kandidatas
Blaine syliu su žine, kad jo priežininkas
Klēwelantas wirkų skyrimė apturejės, ir
patirti gawo, kad jo dvienei rišiniui knigu
„Dvidešimt metu lungrese“ dužintu-
venes dešimtūstantysis exemplioras iš
spaustuvės išėjės. Kadangi jam už ko-
nas knigas 4 markai čyžto peleno lietki,
tai jis iš tikro milijoneras pastojo.

Prancūzija. Vargžifkei socijaldemokro-
tai nebesižino ką iš džiaugsmo bedaryti,
kad Wokiezei socijaldemokratai priešskyrimu
taip daug deputertu laimėjo. Tie įtemis
pažada ir pinigus ir kitokios pažalpos,
kad tik nepailstu dirbę!

— 17. now. Kolera viš dar tebesia-
zia; taip taje liga žioje naštyje 20 pa-
mirė.

Žyž Wokietijos.

Berlynas. Kunigaištis Bismarkis
kalbėjes, kad Braunschweikis savredžiška
erčikyje Wokietijoje pasilikęs.

Frankfurtas, 15. now. Du trukiai ne toli
Hanavos suždaužę, prie to 18 žmonių
tapę užruosta ir 20 labai funkai sužesta.
Wienas trukis dar nebuvęs pabèges nū
gelželdwario, taip antras ant višauš
užbege.

Braunschweikis vañskyres sawo waldonu
Prusų princą Albrektą; ar bus skyrimas
patvirtintas, dar nežinoma.

Žyž Lietuwas ir Rytprūsij.

Yaginė, 20. now. Žioje dienoje pra-
dejo žlapdraba snigti. Dabar jau žauni
karta sniego, o žyrt ir gerai pažalo,
taip kad žmonės su žlajemis padorei gal
waziuti.

Už. [Prisaičintuju sudas.]
13. now. turejo žalstyjus Jonas Gerulis
iš Skroblu dėl žinomai netaisios priešiegos
ir ižtintininkas, pirmiai gromatnežys, Jonas
Schäferis kaip ir būmužys gromatnežys
Jurgis Žemaitis iš Žemaitiū dėl ižwa-
džiøjimo ant netaisios priešiegos atsiliepti.
Gerulis tapę tik nežinomai darytos netai-
sios priešiegos kaltintas ir už tai žežeis
méneseis žalėjimo korawotas, o antrudu
tapę prasudytu ant meto temižcios, 2
metu garbės prapuldymo ir ant visados
negalėjimo liudininkais buti.

Rusnė, 14. now. Jau wėl ugnis musu
kieme pasirodė. Staldas karžiauninko T.
užsidegė, ale tapę weikei ugnis ižgesita.

— 16. now. tapę wėl Rusnė ugnies
žaukimo ižgandytą. Ant kuciaus Mo-
staicchio kiemo, kur sukapota malka radosi,
buvo ugnis atsiradusi, kurią wienok veit
ižgesė.

Prakulė, 12. now. Gaspadorius Lu-
katis iš Držiu nūjės iš Žiliniukų kar-
žiajamą taip apsigérę, kad ant vienos už-
migo. Karžiauninko pabudintas ir para-

gintas namon eiti ir išėjės. Nyto metų
iš jau lauromi ant kelio atrado. Vėda,
kad žmonės ir negal ir negal liauties nū
to degtinio gėralo!

Olęcka. Szcizion netoli gale praėjusiojo
mėnesio murazbajautaisis žmogus buvęs
Lietuvininkus iš lenkiškosios Suvalku guber-
nijos, prawarde Pajewskis. Jis par-
seliaučė iš Amerikos ir turejės su savimi
500 rublių, kurius ten buvęs užspėlės.
Jo draugu du, kuriai buvo razzaininkais
laikomi, yra dabar jieškomis.

Wišofia žine.

— Du susėdu susiejiu ūnekaši apie
mokslo; viens taria: „Man wiſai iš
dyvu neiškina, kaip tie mokslinei gal
taip daug žinoti! Jie žino, kada ir kurioje
valandoje faulė bei mėnu užtemsta.“ —
Antras: „Kas tai per dywai? Juſ tai
vis kalendroje stov paraſyta. . . .“

— Dvi laimynki. „Kokį iſggėtį turė-
jome wakar per pietus! Per padidinamąjį
stiklą faulė uždege popėrius ant lango,
kad ir langu užlaibdai (gardynai) buvo
užsidege. Laimė, kad tai pasitiko vidui,
taip dar užgesinom.“ — „Kad tai dieną
saugot, Dieve! but buvę nakti, tai ir
butu visi namai užsidege!“ A. B.

— Unijs*) yra wardas naujo lietu-
viško laikraščio Amerikoje išeinanczio.
Jo ražėjas yra Jonas Szliupas, buvusysis
Auksros redytojaš, kuriam valdžia iš
nežinomu priežasciu Prusu Lietuwoje ne-
pawelijo gyventi. Tasai laikraštis, labai

*) Unijs išeina kas subatę ir laikas ant
metu 8 m. 50 pf., ant pusės metu 5 m. 50 pf.,
Eiropoje ant metu 12 m. 75 pf.

žaunioje patrijotiskoje dvasėje rašytas,
pakels ne vienam nustudusiam ir jau
rafi apmirusiam Lietuvininkui umus, idant
dar laiku susiprastu sawo giminei ir kal-
bai gero daryti. Musu priėžininkai
tame laikraštje nėl pamatys tokių nors
ar myjiliu ar panšlawistu propaganda,
ir nemegine prafudys. Sjizai laikraštis
užsimta feli tarp Lietuvininku meile dėl
priegimtines kalbos, mokslo tenu kalboje
ir Lietuvininkus nurodys ant juju
kaip Lietuvininku reikalui. Iš įsturio 1. ir
2. numerio pamenam: „Apie žmogis klasbą“, „Reikalai Lietuvininku Sunieny-
tose Walstijoje“, „Gymnasie“, „Polytikis
peržvalga“, „Negailistingas“, „Iš Lietuvos.
Mes iš jirdies weljame kū jirdingiausiąję
laimę ir pasisėkimą sawo jaunusiam
broliui ir draugui tolismamam pašvėtyje!
— Netursai studurninkas Gugene-
mas, tėwas ūžiu ludikui ir wargužis,
tapę Karlsruhe nesenei į ministeriją pa-
bauktas, kur jam pasakė, kad jisai dalininku
nekurio paweldejimo iš Anglijos su
6 milijonais žes. 50,000 markiu gavo
pradėm ižmokėta.

Gromatnycia.

D. Rimkui, Paaukštuphyje.
Tamtos abonavojimas su 1 rubliu atėjo;
užtenka už pusę metu. Už bertainj (czwertyj)
metu pasidaro prēnumeratas 35 pf.,
o porto 13 kartu po 5 pf. = 65 pf., iš
višo 1 markis arba pusę rublio.

Princiku Wunderiui,
Skeršniu muniye. Juſu gromat-
tėlė atėjo drauge su taje p. Rimkauš.
Niamuno Sargo num. 1—8 išsiunčiau,
ale nežinau, ar gausite, nėsa regis juſu

prawarde ne tikrai paraſiau apſirikdamas.
Už bertainj metu pasidaro 50 kap.

Kr. W. Tilžeje. Tawo giesmūtė
„Mano motynos kalba“ taps į kitą nu-
merį patalpinta, kadangi šiam numerui
jan kita atspaudinio laukia. Sjirdingas
labas dienas jum dwiem.

J. Szl. Amerikoje. Unios du plūkštū
atėjo iš musu. Sjirdingai dėlui! taps
reitalas aprupintas. Siuntėme 11 eff.
9. „A.“, 10 eff. „Tēm. g.“, 1 eff.
„Bilder aus Ost-Preußen“; ar gawai?

Turgaus prekia iš Tilžes.

	15. nov. 1884.	M. ſ	M. ſ
Kwieczei, 42½ filogr.	5 50	7	—
Rugei, 40 filogr.	4 40	5	30
Miezei, 35 filogr.	3 30	4	80
Avijos, 25 filogr.	2 70	3	30
Sirnei { rainieje, 45 filogr.	7	—	9
baltieje, 45 filogr.	6 50	8	50
Sōwenei, 35 filogr.	6	—	7 50
Tomotai, 50 filogr.	16	—	—
Roputes, 45 filogr.	2	—	—
Swieſtas, filogr.	2	—	—
Kiaukei, ūpa	2 50	—	—
Pywas, eftolyteris (100 lyteriu)	24	—	—
Branwynas, } lyteris	28	—	—
Kiaulėna, filogr.	1	—	1 10
Kautėna, filogr.	80	—	1
Werhona, filogr.	80	—	—
Avincziana, filogr.	80	—	—
Kräpat pratjieje, filogr.	34	—	—
Aviju kräpat, filogr.	44	—	—
Szienas, centneris	1 90	2	30
Szlaudai, ūpa po 600 filogr.	18	—	24

Verlynių rublio kurſas.

	100 rubliu:
13. 208,80 mf.	14. 209,20 mf.
17. 209,65 mf.	18. 209,95 mf.
19. 209,60 mf.	

	19. nov. 10000 %	48 mf. — pf.

A p i a t y m a i.

Savo gerai zurtėrtaję

materijoles tavoru padetuve

prisiulau atkartotinai noringam padabojimui, įpaczei: cukoriaus,
muszkebodes, kapijos pupu, muilu, tanku, zvakiu ir
geriausiosios amerikoniskosios svetlyczios petrolijos
ant numažintu be galo pigiu prekiu.

Noringo ēmimo praszo

A. F. Leppert'as

Ragaineje.

PASLEPTAS LIGAS

gydau pagal naujausią moksliszką
isztyrimą, ir pikeziausiuose atsitiki-
kimuse, pavadinimo negaiszin-
damas; taip pat ir piktasias
silpnybes pasleptu jaunysteis
grēkū (onanijos), gysleliu (nervu)
sugaisimo ir negalejimo (im-
potencijos). Didžiausias užtylejimas.
Praszoma plataus ligos praneszimo.

D-ras Bella,

sąnaris moks. draugysciu ir t. t.
6, Place de la Nation 6. — Paris.

Gerai ižsilaikeš darbo vežimas,
taip ir žlajutes bei ūcip keli vežimo
hmotai yra pigei pardūdami. Daugiaus
pasako ūcio laikraščio spaustuvė.

„Niamuno Sargo“

Lietuviškos Kalendros 1885 m.

yra gaunamos už 25 pf. knygų spaustuvėje J. Syberto Ragaineje.